

حقوق داوری

بانگاہی بہ رویہ می قضائی

تالیف:

دکتر نبی غلامی

قاضی دادکتری و مدرس دانشگاه

انتشارات موجک

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

حقوق داوری

با نگاهی به رویه‌ی قضایی

تالیف:

دکتر نبی غلامی

قاضی دادگستری و مدرس دانشگاه

انتشارات موجک

سرشناسه: غلامی، نبی، ۱۳۶۵ -

عنوان قرارداد: ایران. قوانین و احکام - Iran. Laws, etc

عنوان و نام پدیدآور: حقوق داوری با نگاهی به رویه قضایی / تالیف نبی غلامی.

مشخصات نشر: تهران: انتشارات موجک، ۱۴۰۰.

مشخصات ظاهری: ۳۳۵ ص.

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۹۹۴-۴۱۴-۹

وضعیت فهرست نویسی: فیبا

یادداشت: کتابنامه.

موضوع: داوری و جزا - ایران

موضوع: Arbitration and award -- Iran

موضوع: رویه قضایی - ایران

موضوع: Jurisprudence -- Iran

موضوع: داوری و جزا (فقه)

موضوع: Arbitration and award (Islamic law)

موضوع: رویه قضایی (فقه)

موضوع: Jurisprudence (Islamic law)*

موضوع: آرای حقوقی - ایران

موضوع: Judgments -- Iran

رده بندی کنگره: KMH1۸۲۹

رده بندی دیویی: ۳۴۷/۵۵۰۹

شماره کتابشناسی ملی: ۸۶۸۲۱۳۹

انتشارات موجک

واتساپ: ۰۹۳۶۳۰۳۱۲۵۸

کانال: telegram.me/mojak1

تلفن مرکز پخش: ۰۲۶۳۲۷۰۵۳۱۸ - ۰۲۶۳۲۷۲۱۸۱۹ - ۰۲۱۶۶۱۲۷۵۹۳ - ۰۲۱۶۶۴۲۹۷۳۳

ایمیل: mojakpublication@yahoo.com

سایت: www.mojak.ir

عنوان: حقوق داوری - با نگاهی به رویه قضایی

تالیف: دکتر نبی غلامی

مشخصات ظاهری: ۳۳۵ صفحه، قطع وزیری

چاپ اول: پاییز ۱۴۰۰، تیراژ: ۵۰۰ جلد

قیمت: ۱۱۵۰۰۰۰ ریال، شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۹۹۴-۴۱۴-۹

کلیه حقوق مادی و معنوی این اثر برای انتشارات موجک محفوظ است. هیچ شخص حقیقی و حقوقی حق چاپ و

تکثیر این اثر را به هر شکل و صورت اعم از فتوکپی، چاپ کتاب و ... را ندارد. متخلفین به موجب بند ۵ ماده قانون

حمایت از ناشرین تحت پیگرد قانونی قرار می گیرند.

تقدیم به:

قضات معزز،

اساتید گرامی دانشگاه،

وکلاء محترم دادگستری و

تمامی علاقه مندان علم حقوق

فهرست مطالب

صفحه

عنوان

۱	پیش‌گفتار.....
۳	فصل اول: کلیات
۳	گفتار اول: مفهوم، جایگاه، انواع و ویژگی‌های داورى
۳	مبحث اول: مفهوم داورى.....
۷	مبحث دوم: انواع داورى
۷	بند اول: داورى اختیاری و اجبارى
۱۰	بند دوم: داورى موردی و سازمان‌ها
۱۴	بند سوم: داورى در پیمان
۱۶	مبحث سوم: جایگاه داورى
۱۸	مبحث چهارم: ویژگی‌های داورى
۱۸	بند اول: غیر قابل فسخ بودن
۱۹	بند دوم: تشریفاتى بودن
۲۰	بند سوم: نسبى بودن آثار موافقت نامه داورى
۲۲	مبحث پنجم: مزایا و معایب داورى
۲۲	بند اول: مزایای داورى
۲۶	بند دوم: معایب داورى
۲۷	مبحث ششم: پیشنهاد داورى

- گفتار دوم: داوری در فقه امامیه و حقوق ایران ۳۰
- مبحث اول: داوری در فقه امامیه ۳۰
- مبحث دوم: داوری در حقوق ایران ۳۲
- بند اول: داوری قبل از انقلاب ۳۲
- بند دوم: داوری بعد از انقلاب ۳۶

فصل دوم: موافقتنامه داوری ۳۹

- گفتار اول: تعریف موافقتنامه داوری و انواع آن ۳۹
- مبحث اول: تعریف موافقتنامه داوری ۳۹
- مبحث دوم: انواع موافقتنامه داوری ۴۰
- بند اول: قرارداد داوری مستقل ۴۱
- بند دوم: شرط داوری ضمن عقد اصلی ۴۲
- مبحث سوم: ویژگی‌های موافقتنامه داوری ۴۳
- بند اول: غیر قابل فسخ بودن ۴۳
- بند دوم: تشریفاتی بودن ۴۵
- بند سوم: نسبی بودن آثار موافقت نامه داوری ۴۶
- مبحث چهارم: آثار موافقتنامه داوری ۴۷
- گفتار دوم: شرط داوری ۴۹
- مبحث اول: شرایط صحت و اعتبار شرط داوری ۴۹
- مبحث دوم: نوعیت شرط داوری ۵۰
- مبحث سوم: استقلال شرط داوری ۵۳
- مبحث چهارم: ماهیت حقوقی موافقتنامه داوری؛ تشریفاتی یا رضایی ۶۴
- گفتار سوم: شرایط اعتبار موافقتنامه داوری ۷۱
- مبحث اول: شرایط عمومی ۷۱
- بند اول: قصد و رضا طرفین ۷۲

- ۷۶..... بند دوم: اہلیت
- ۸۰..... بند سوم: حق طرح دعوا
- ۸۲..... بند چہارم: معین بودن موضوع معاملہ
- ۸۴..... بند پنجم: مشروعیت جہت معاملہ
- ۸۵..... مبحث دوم: شرایط اختصاصی داور

۹۱..... فصل سوم: مرجع داوری

- ۹۱..... گفتار اول: موضوع داوری
- ۹۲..... مبحث اول: دعاوی ورشکستگی
- ۹۳..... مبحث دوم: دعاوی راجع بہ اصل نکاح، فسخ آن، طلاق و نسب
- ۹۳..... مبحث سوم: دعاوی عمومی
- ۹۴..... مبحث چہارم: داوری تبعہ خارجی
- ۹۴..... مبحث پنجم: سایر دعاوی
- ۹۶..... گفتار دوم: شرایط داور
- ۹۶..... گفتار سوم: تعیین داور
- ۹۶..... مبحث اول: تعیین داور توسط اصحاب داوری
- ۹۷..... مبحث دوم: تعیین داور توسط شخص ثالث
- ۹۸..... مبحث سوم: تعیین داور توسط دادگاہ
- ۱۰۰..... گفتار چہارم: مدت داوری
- ۱۰۱..... مبحث اول: مدت قراردادی
- ۱۰۲..... مبحث دوم: مدت قانونی
- ۱۰۳..... گفتار پنجم: مسئولیت داور
- ۱۰۳..... مبحث اول: مسئولیت مدنی
- ۱۰۴..... بند اول: شرایط مسئولیت مدنی داور
- ۱۰۷..... بند دوم: مصادیق مسئولیت مدنی داور

۱۰۹ مبحث دوم: مسئولیت کیفری

۱۰۹ مبحث سوم: مسئولیت انتظامی

۱۱۱ فصل چهارم: جریان داوری

۱۱۱ گفتار اول: جریان داوری

۱۱۱ مبحث اول: رسیدگی و ختم داوری

۱۱۱ بند اول: رسیدگی

۱۱۳ بند دوم: ختم داوری

۱۱۳ مبحث دوم: عناصر رأی داور

۱۱۴ بند اول: کتبی بودن

۱۱۴ بند دوم: امضاء

۱۱۵ بند سوم: تاریخ و مکان صدور

۱۱۶ بند چهارم: لزوم تسلیم و ابلاغ رأی

۱۱۸ بند پنجم: مدلل بودن صدور رأی

۱۱۹ مبحث سوم: انواع رأی داوری

۱۱۹ بند اول: رأی حضوری و غیابی

۱۲۰ بند دوم: رأی نهایی

۱۲۲ بند سوم: رأی سازشی

۱۲۲ بند چهارم: رأی موقت

۱۲۳ گفتار دوم: اعتراض به رأی داوری

۱۲۴ مبحث اول: آئین اعتراض به رأی داور

۱۲۵ بند اول: مهلت اعتراض به رأی داور

۱۲۶ بند دوم: رسیدگی به اعتراض

۱۳۱ مبحث دوم: آثار اعتراض به رأی داور

۱۳۲ بند اول: اثر تعلیقی

۱۳۵ بند دوم: اثر انتقالی
۱۳۹ گفتار سوم: تصحیح رأی داور
۱۳۹ مبحث اول: موارد تصحیح رأی داور
۱۴۶ مبحث دوم: نحوه تصحیح رأی داور
۱۴۸ مبحث سوم: شرایط، مراجع و آثار تصحیح رأی داور
۱۴۸ بند اول: شرایط تصحیح رأی داور
۱۵۱ بند دوم: مراجع تصحیح رأی داور
۱۵۲ بند سوم: آثار تصحیح رأی داور
۱۵۲ گفتار چهارم: تکمیل رأی داور
۱۵۲ مبحث اول: موارد تکمیل رأی داور
۱۶۰ مبحث دوم: نحوه تکمیل رأی داور
۱۶۰ مبحث سوم: شرایط تکمیل رأی داور
۱۶۳ مبحث چهارم: مرجع تکمیل رأی داور
۱۶۳ مبحث پنجم: آثار تکمیل رأی داور

۱۶۵ فصل پنجم: زوال داوری

۱۶۵ گفتار اول: زوال داوری
۱۶۵ مبحث اول: تراضی طرفین
۱۶۹ مبحث دوم: فوت یکی از طرفین
۱۷۱ مبحث سوم: حجر یکی از طرفین
۱۷۲ مبحث چهارم: غیر قابل اجرا شدن موافقتنامه داوری
۱۷۲ بند اول: عدم توانایی یا تمایل داور در داوری مقید به شخص معین
۱۷۳ بند دوم: فوت یا حجر داور در داوری مقید به شخص معین
۱۷۴ مبحث پنجم: انتفاء موضوع داوری
۱۷۵ مبحث ششم: انقضاء مدت داوری و عدم صدور رأی در مدت داوری

- مبحث هفتم: صدور حکم به بطلان رأی داور ۱۷۸
- مبحث هشتم: بطلان موافقتنامه داوری ۱۷۸
- گفتار دوم: استقلال و بی طرفی داور ۱۸۲
- مبحث اول: جایگاه اصل استقلال و بی طرفی در حقوق داخلی ۱۸۲
- مبحث دوم: موارد عدم استقلال داور ۱۹۰
- مبحث سوم: ضمانت اجرای استقلال و بی طرفی داور ۱۹۶
- بند اول: جرح داور ۱۹۷
- بند دوم: درخواست ابطال رأی ۱۹۷
- بند سوم: عدم شناسایی و عدم اجرای رأی داور ۲۰۰
- بند چهارم: رویکرد رویه قضایی ۲۰۱

فصل ششم: ابطال رأی داوری ۲۱۳

- گفتار اول: ابطال و تفاوت آن با بطلان ۲۱۳
- مبحث اول: ابطال ۲۱۳
- مبحث دوم: تفاوت بطلان با ابطال ۲۱۳
- بند اول: بطلان مطلق ۲۱۴
- بند دوم: بطلان نسبی ۲۱۶
- گفتار دوم: موارد ابطال رأی داور ۲۱۹
- مبحث اول: ابطال آرای داوری در قانون آیین دادرسی مدنی ۲۲۱
- بند اول: مخالفت رای با قوانین موجد حق ۲۲۲
- بند دوم: غیر موجه بودن رای ۲۲۳
- بند سوم: داوری نسبت به امور خارج از موضوع داوری ۲۲۴
- مبحث دوم: ابطال رای در قانون داوری تجاری بین المللی ایران ۲۲۵
- بند اول: فقدان اهلیت یکی از طرفین ۲۲۶
- بند دوم: داوری ناپذیری اختلاف ۲۲۹

- بند سوم: عدم رعایت مقررات مربوط به ابلاغ ۲۳۰
- بند چهارم: عدم امکان ارائه‌ی مدارک توسط محکوم علیه ۲۳۴
- بند پنجم: داوری در خصوص موضوعات خارج از حدود صلاحیت ۲۳۵
- بند ششم: مغایرت ترکیب هیئت داوری با موافقتنامه‌ی داوری ۲۳۶
- بند هفتم: دخالت داور جرح شده در رای صادره ۲۴۰
- بند هشتم: صدور رای به استناد سند مجعول ۲۴۲
- بند نهم: مخالفت رای صادره با اسناد رسمی ۲۴۴
- بند دهم: مخالفت رای با قواعد آمره ۲۴۶
- بند یازدهم: مخالفت رای صادره با نظم عمومی ۲۴۷
- مبحث سوم: ابطال رای در قانون داوری آنستیرال ۲۴۸
- بند اول: صدور رای خارج از قانون حاکم ۲۴۸
- بند دوم: عدم رعایت تساوی بین طرفین ۲۵۰
- بند سوم: عدم ابلاغ به موقع رای داور ۲۵۰
- بند چهارم: عدم رعایت حق دفاع برای طرفین ۲۵۱
- بند پنجم: عدم رعایت تشریفات رسیدگی ۲۵۳

فصل هفتم: شناسایی و اجرای رأی داور ۲۵۵

- گفتار اول: شرایط شناسایی و اجرای رأی داور ۲۵۵
- مبحث اول: شرایط شناسایی آراء داوری ۲۵۵
- مبحث دوم: اجرای آرای داوری ۲۷۶
- مبحث سوم: موانع شناسایی و اجرای آرا ۲۸۳
- گفتار دوم: تأثیر دعوی ابطال بر شناسایی و اجرای رای داوری ۲۹۹
- مبحث اول: تأثیر دعوی ابطال بر شناسایی رای داوری ۲۹۹
- مبحث دوم: تأثیر دعوی ابطال بر اجرای رای داوری ۳۰۹
- بند اول: توقف اجرای رای ۳۰۹

بند دوم: امکان ارجاع مجدد اختلاف به داوری ۳۱۶

منابع ۳۲۳

منابع فارسی ۳۲۳

منابع عربی ۳۳۳

منابع لاتین ۳۳۳

پیش‌گفتار

یکی از نهادهای کهن و ریشه‌دار در نظام حقوقی ایران، امر داوری است. نهاد داوری در واقع یک شیوه‌ی خصوصی حل اختلاف است که به موجب آن دو یا چند شخص توافق می‌کنند دعوی احتمالی یا مطرح خود را نزد شخص یا اشخاصی به قضاوت مدنی بگذارند تا اختلاف آنها با سرعت بیشتر و هزینه‌ی رسیدگی کمتر حل و فصل گردد. البته باید اذعان داشت که همیشه به این شکل نیست که هزینه‌ی رسیدگی داوری کمتر از رسیدگی‌های قضایی باشد.

در کل امروزه داوری تجاری بین‌المللی یک رهیافت رایج و سودمند در حل اختلافات میان بازرگانان بین‌المللی یعنی اشخاصی که تجارتشان با دو کشور یا بیشتر مرتبط است می‌باشد. می‌توان گفت این شیوه حل اختلاف، جایگزینی است برای دادگاه‌های داخلی و به خاطر بی‌طرفی و کارآمدی آن از ویژگی‌های عمده و بارزی برخوردار است که دادرسی‌های دادگاهی در بیشتر کشورها از آن برخوردار نیستند. داوری، در عمل به صورت مهم‌ترین شیوه حل و فصل اختلافات در دعای داخلی و اختلافات تجاری بین‌المللی درآمده است.

داوری یکی از ریشه‌دارترین شیوه‌های حل و فصل دعاوی و اختلافات می‌باشد. با توجه به مزیت‌های داوری نسبت به حل و فصل دعاوی از طریق توسل به مقامات قضائی، امروزه این شیوه بهترین وسیله برای حل و فصل اختلافات بازرگانی بین‌المللی درآمده و فقط در موارد بسیار نادر از درج شرط داوری در قراردادهای مربوط به مقامات بین‌المللی خودداری می‌شود. اهمیت و نقش تعیین‌کننده داوری در حل و فصل اختلافات به ویژه اختلافات تجاری بین‌المللی و اینکه در حقوق داوری داخلی نظر به وجود اختلاف در رویه‌ی قضایی لازم است تحقیقی به عمل آید تا بتوان کمکی در جهت ایجاد رویه واحد نمود.

در فصل اول کلیات داوری، در فصل دوم موافقتنامه داوری بررسی شده است. در فصل سوم به بررسی مرجع داوری پرداخته شده است.

در فصل چهارم از جریان داوری، تصحیح و تکمیل رای داور بحث و بررسی شده و در فصل پنجم زوال داوری مورد بررسی قرار گرفته و در فصل ششم ابطال رأی داوری بررسی شده و در فصل هفتم، به بررسی شناسایی و اجرای آراء داوری پرداخته شده است.

دکتر نبی غلامی

پاییز ۱۴۰۰

Arbitration Law

Dr. Nabi Gholami
Judge of Justice

